

GENERALNY DYREKTOR OCHRONY ŚRODOWISKA

Andrzej Szweda-Lewandowski

Warszawa, 25-11-2021 r.

DOOŚ-TSOOŚ.410.27.2021.AB/BW

Pan
Paweł Rusiecki

Zastępca Prezesa Wód Polskich
ds. Zarządzania Środowiskiem Wodnym

Krajowy Zarząd Gospodarki Wodnej
PGW Wody Polskie
ul. Żelazna 59 A, 00-848 Warszawa

Szanowny Panie Prezesie,

W odpowiedzi na wniosek z 1 października 2021 r., znak: KZP.4000.64.2021.9, o zaopiniowanie „*Projektu drugiej aktualizacji planu gospodarowania wodami na obszarze dorzecza Świeżej*” (dalej: IIaPGW) wraz z „*Projektem prognozy oddziaływania na środowisko projektu IIaPGW dla obszaru dorzecza Świeżej*” (dalej: prognoza, projekt z września 2021 r.), na podstawie art. 54 ust. 1 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2021 r. poz. 247 ze zm.; dalej: ustawa ooś), przedstawiam następujące stanowisko.

Plany gospodarowania wodami (dalej: pgw) sporządzane dla obszarów dorzeczy zgodnie z Dyrektywą 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającą ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej (Ramowa Dyrektywa Wodna, dalej: RDW) oraz ustawą z dnia 20 lipca 2017 r. *Prawo wodne* (Dz. U. z 2021 r., poz. 624, ze zm.; dalej: ustawa pr.w.), podlegają aktualizacjom w cyklu sześcioletnim. Tym samym obecny projekt IIaPGW został sporządzony w ramach drugiej aktualizacji na IV cykl planistyczny, tj. **lata 2022-2027**. Zakres aktualizacji pgw określa art. 318 ust. 6 ustawy pr.w.

Odnosząc merytoryczny zakres projektu IIaPGW do celu przypisanego strategicznym ocenom oddziaływania na środowisko, którym jest zapewnienie wysokiego poziomu ochrony środowiska i uwzględnianie aspektów środowiskowych w przygotowaniu i przyjmowaniu projektów dokumentów, należy zauważyć, że zasadnicza treść IIaPGW służy właśnie poprawie stanu środowiska wodnego i związanego z wodami. Ze względu na obecność

przedsięwziąć projekt wymagał jednak analiz diagnozujących wpływ jego realizacji na stan środowiska.

Zgodnie z wymogami ustawy ooś, prognoza winna zawierać m.in. nie budzące wątpliwości stwierdzenia w zakresie skali i kierunków oddziaływań planowanych przedsięwzięć, w tym na gatunki i siedliska, dla których wyznaczono obszary Natura 2000. Autorzy projektu IIaPGW podkreślają, że jest to dokument o założeniach prośrodowiskowych. W toku analiz dotyczących IIaPGW dla dorzecza Świeżej (str. 232 prognozy) *„nie zidentyfikowano działań, które na etapie SOOŚ mogłyby zostać ocenione jako stwarzające wysokie prawdopodobieństwo wywołania konfliktów społecznych czy silnego oporu środowisk i organizacji ekologicznych występujących w interesie ochrony obszarów szczególnie cennych przyrodniczo. Zaplanowane działania nie będą wpływały na pogłębienie występujących w środowisku presji, nie przewiduje się znacząco negatywnego oddziaływania na jakikolwiek element środowiska poddawany ocenie w Prognozie (wyniki analiz przedstawiono w rozdziale 5 Prognozy), w tym w szczególności na obszary sieci Natura 2000”*.

Ogólny wniosek po zapoznaniu się z treścią przedłożonych do opiniowania dokumentów to konieczność weryfikacji oraz uspoźnienia ww. wniosków. Celem prognozy i całej strategicznej oceny oddziaływania na środowisko nie jest ocena adekwatności planowanych działań do wymogów ramowej dyrektywy wodnej, a przede wszystkim obiektywna identyfikacja oddziaływań na środowisko, w tym na środowisko wodne. Zatem charakterystyka skutków realizacji postanowień dokumentu nie powinna być zdominowana przez opis efektu działań nieinfrastrukturalnych służących środowisku, a przede wszystkim skupiać się na określeniu ryzyka wystąpienia oddziaływań negatywnych. Ponadto dokumenty obfitują w szereg informacji nieadekwatnych i zbędnych dla przedmiotowego dorzecza, które wpływają na znaczne zwiększenie objętości materiału i utrudniają jego analizę.

Poniżej zestawiono uwagi sformułowane w toku opiniowania. Należy przy tym zastrzec, że przedkładana opinia nie obejmuje oceny adekwatności zaplanowanych działań w kontekście możliwości osiągnięcia celów założonych dla jednolitych części wód, jak również nie stanowi weryfikacji przesłanek derogacyjnych dla inwestycji, które mogą doprowadzić do nieosiągnięcia założonych celów środowiskowych, spełniających jednak warunki dopuszczające zastosowanie odstępstwa na podstawie art. 4 RDW – w przypadku dorzecza Świeżej (str. 241 IIaPGW) *„nie zidentyfikowano inwestycji i działań spełniających przesłanki wskazane w art. 4 ust. 7 RDW”*; załącznik 6 do projektu IIaPGW o nazwie „wykaz odstępstw” zawiera tylko odstępstwa z art. 4 ust. 4 i 5 RDW.

Uwagi do zapisów prognozy:

W przypadku „katalogów i zestawów działań”, które stanowią *„przedmiot analiz ocennych w Prognozie”*, w rozdziale 5 oraz załącznikach do prognozy przedstawiono informacje dotyczące wybranych skutków, które mogą być generowane przez przyjęte do wdrożenia kategorie działań. W wyniku oceny eksperckiej, zarówno w przypadku jednolitych części wód powierzchniowych rzecznych (RW) jak i jednolitych części wód powierzchniowych jeziornych (LW) dla żadnego z zestawów działań nie zidentyfikowano „spodziewanego wpływu negatywnego” na różnorodność biologiczną. Przewidywany jest natomiast „wpływ niejednoznaczny” (przez co należy rozumieć wpływ negatywny w fazie realizacji inwestycji oraz wpływ pozytywny w fazie jej eksploatacji). Wpływ niejednoznaczny na LW może wystąpić w wyniku realizacji działań z kategorii *Gospodarka ściekowa* – uporządkowanie i poprawa

infrastruktury związanej z gospodarką ściekową na obszarze gminy poza aglomeracjami (do działań technicznych w tej kategorii należą modernizacje/rozbudowy/przebudowy oczyszczalni ścieków, sieci kanalizacyjnych oraz indywidualnych systemów oczyszczania ścieków czy zbiorników bezodpływowych; realizacja tych działań będzie poprzedzona działaniami nietechnicznymi – analizy techniczno-ekonomiczne gospodarowania ściekami na terenach niezurbanizowanych poza aglomeracjami, które pozwolą na dobranie optymalnych rozwiązań służących poprawie gospodarki ściekowej). W przypadku RW możliwości wystąpienia oddziaływań niejednoznacznych nie zdiagnozowano.

Działania z kategorii *Gospodarka ściekowa* poddano następnie pogłębionym analizom dotyczącym możliwości oddziaływania na obszary chronione, które zgodnie z wnioskami przedstawionymi na str. 184 prognozy, wykazały brak możliwości wystąpienia oddziaływań negatywnych znaczących, w tym na cele i przedmioty ochrony tych obszarów – „*W zasięgu Obszaru Natura 2000 Ostoja Warmińska i OCHK Wzniesień Górowskich planowana jest realizacja działania Gospodarka ściekowa, w tym zastosowanie rozwiązań technicznych dotyczących gospodarowania ściekami w obszarach niezurbanizowanych w zlewni jcwp LW - Głębockie, na podstawie uprzednio przeprowadzonej analizy techniczno-ekonomicznej. W wyniku analizy oddziaływań potencjalnie negatywnych i niejednoznacznych, do których należy przedmiotowe działanie przeprowadzonej w załączniku C2 oceniono, że możliwe jest wystąpienie niekorzystnych oddziaływań na ww. obszary chronione związanych z realizacją prac budowlanych. Będą to w większości oddziaływania bezpośrednie i pośrednie, krótkoterminowe i chwilowe, które oceniono jako potencjalnie negatywne nieznaczące*”.

W streszczeniu na str. 7 przedstawiona została następująca informacja „(...) Cały obszar dorzecza Świeżej na terenie Polski znajduje się w zasięgu obszaru ptasiego sieci Natura 2000: Ostoja Warmińska. Na obszarze dorzecza Świeżej na terenie Polski nie wyznaczono obszarów siedliskowych sieci Natura 2000. Natomiast chronione siedliska wymienione w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej stanowią rozproszone stanowiska torfowisk wysokich i przejściowych oraz borów bagiennych a także stanowiska lasów łęgowych”. Zgodnie z załącznikiem C2 do prognozy cel środowiskowy dla przedmiotowego obszaru Natura 2000 to „*Na lata 2014-2024: Utrzymanie istniejących naturalnych rozlewisk i zabagnień nad rzekami i innymi ciekami, oczek wodnych. Zapobieganie: likwidacji rozlewisk; budowie małych elektrowni wodnych na rzekach Ostoi Warmińskiej; osuszaniu terenu; zanieczyszczeniom wód*”. Należy ponownie zweryfikować czy realizacja działań z kategorii *Gospodarka ściekowa* spowoduje tylko nieznaczące negatywne oddziaływania na wymienione siedliska chronione i możliwość osiągnięcia ustanowionego dla obszaru celu środowiskowego.

W treści prognozy wielokrotnie podkreślane jest, że nie zdiagnozowano możliwości wystąpienia znaczących negatywnych oddziaływań na żaden z komponentów środowiska. Jednak w Tabeli 8-1 stanowiącej podsumowanie wyników analiz, *Ryzyko wystąpienia znacząco negatywnych oddziaływań* oznaczono jako „niskie”, co wskazywałoby na możliwość wystąpienia takich oddziaływań w wyniku realizacji założeń projektu IIaPGW dla dorzecza Świeżej. Należy zatem uspołnić zawartość tabeli z treścią prognozy.

Zgromadzone i uporządkowane rzetelne informacje w zakresie oddziaływań poszczególnych przedsięwzięć należących do wszystkich kategorii przedsięwzięć, umożliwią przejście do analiz oddziaływań skumulowanych, których zdiagnozowanie w zakresie różnych elementów środowiska jest niezbędne dla określenia możliwości realizacji celów przyjętych dla ekosystemów wodnych i od wód zależnych. Zgodnie z informacjami zamieszczonymi na str.

219 prognozy, ocenę kumulacji przeprowadzono w oparciu o szereg dokumentów o charakterze operacyjno-wdrożeniowym w dziedzinie gospodarki wodnej, powiązanych z projektem IIaPGW. Analizy nie wykazały możliwości wystąpienia oddziaływań skumulowanych o skali „wysoka szansa/ryzyko” w obszarze dorzecza Świeżej. Spodziewać należy się jedynie oddziaływań skumulowanych o skali „średnia szansa/ryzyko” na skutek realizacji przedsięwzięć zaplanowanych w ramach *Planu Przeciwdziałania Skutkom Suszy* oraz *Programu przeciwdziałania niedoborowi wody na lata 2021-2027 z perspektywą do roku 2030* (Tabela 6-1 oraz załącznik C3 do prognozy). Pomimo jedynie średniej szansy wystąpienia oddziaływań skumulowanych, w prognozie należałoby przedstawić sposoby zapobiegania występowaniu takich oddziaływań lub też sposoby ich ewentualnej minimalizacji. Należy doprecyzować, co rozumieć przez możliwość minimalizacji oddziaływań skumulowanych „standardowymi środkami, rozwiązaniami techniczno-organizacyjnymi czy odpowiednim harmonogramem prac” (str. 227). W prognozie nie wymieniono i nie opisano żadnych z ww. rodzajów środków minimalizujących. Nie wiadomo w jaki sposób realizowane będzie „rozłożenie w czasie planowanych na jednym obszarze działań” (str. 232). Konieczne jest uzupełnienie tych informacji jako że projekt IIaPGW skupia w sobie założenia pozostałych dokumentów z zakresu gospodarki wodnej w tej części Polski.

W prognozie przedstawiono również niespójne wnioski w zakresie możliwości wystąpienia oddziaływań transgranicznych w wyniku realizacji założeń IIaPGW. W rozdziale 7 przedstawiono wniosek, że możliwość wystąpienia znacząco negatywnego transgranicznego oddziaływania jest „mało prawdopodobna” (str. 231), a we wnioskach i rekomendacjach ryzyka wystąpienia takich oddziaływań się nie stwierdza (str. 232). Należy zatem przedstawić jednoznaczne informacje dotyczące możliwości wystąpienia oddziaływań transgranicznych w wyniku realizacji założeń projektu IIaPGW oraz uzupełnić odpowiednio argumentację. W tym miejscu należy zaznaczyć że nie jest właściwe przenoszenie analiz na etap ocen oddziaływania na środowisko dla przedsięwzięć.

Zapisy prognozy zawarte w rozdziale 8.2 dotyczącym działań zapobiegających, ograniczających i kompensujących należy uporządkować i doszczegółowić. Wszystkie tego typu działania należy przedstawić w podziale na etap budowy (realizacji) i eksploatacji (dla lepszej czytelności wskazane jest zastąpienie opisów formą tabelaryczną). Poprawę wymaga również załącznik C4 *Wytyczne działania minimalizujące*, który zawiera tylko wykaz dokumentów, w których należy szukać bardziej szczegółowych informacji. W rezultacie, wymienione w IIaPGW katalogi i zestawy działań nie mają przypisanych działań minimalizujących, mimo że zdiagnozowano możliwość wystąpienia oddziaływań negatywnych (w tym na obszary chronione) na etapie realizacji inwestycji.

Uwagi do zapisów projektu IIaPGW dla dorzecza Świeżej:

- w treści projektu IIaPGW nie pojawiają się żadne odniesienia do zestawienia kierunkowych inwestycji w gospodarce wodnej lub związanych z wodami (nienumerowany załącznik o nazwie „Zestawienie inwestycji kierunkowych_dokument towarzyszący”). Charakter tego załącznika nie jest jasny, dlatego niezbędne jest wyjaśnienie czy wykaz ten traktowany będzie jako integralna część IIaPGW lub też przyjmowany wraz z IIaPGW jako zestawienie towarzyszące. Jeżeli w przedmiotowym załączniku znajdują się przedsięwzięcia planowane do realizacji na terenie dorzecza Świeżej to w prognozie konieczne jest

przedstawienie oceny oddziaływania tych inwestycji na środowisko, w tym na obszary Natura 2000 oraz cele założone do osiągnięcia dla jednolitych części wód;

- należy wyjaśnić czy w projekcie IIaPGW uwzględniono wszystkie przyjęte w KPRWP działania uznane za konieczne do realizacji na terenie dorzecza Świeżej, będące odpowiedzią na zidentyfikowane presje hydromorfologiczne;
- ujęty w IIaPGW wskaźnik liczby prac z danej kategorii wykonanych w ramach PUW nie dostarcza informacji o ich oddziaływaniu na cele środowiskowe jednolitych części wód, a w szczególności na cele wyznaczone dla obszarów chronionych. W raporcie z prowadzenia prac utrzymaniowych (stanowiącym część IIaPGW; rozdział 13.8.3.) powinny w znaleźć się dane o rodzajach prac prowadzonych na obszarach chronionych. Zgodnie z art. 118 ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. *o ochronie przyrody* (Dz. U. z 2021 r. poz. 1098), *zgłoszenia regionalnemu dyrektorowi ochrony środowiska wymaga prowadzenie na obszarach form ochrony przyrody prac wymienionych w art. 227 ust. 3 ustawy z dnia 20 lipca 2017 r. - Prawo wodne*. Ponadto w zgłoszeniu określa się: lokalizację, rodzaj, zakres, sposób i termin prowadzenia działań oraz, jeżeli jest to możliwe, także termin i zakres działań objętych zgłoszeniem, prowadzonych w przeszłości na obszarze, którego dotyczy zgłoszenie – zatem informacje takie są dostępne. W związku z powyższym, w IIaPGW powinny znaleźć się bardziej szczegółowe informacje dotyczące zakresu i rodzaju prac prowadzonych na obszarach chronionych w ramach planów utrzymania wód, szczególnie związane z wdrażaniem ww. dobrych praktyk.

Z poważaniem,

ANDRZEJ SZWEDA-LEWANDOWSKI
Generalny Dyrektor
Generalny Dyrektor Ochrony Środowiska
/ – podpisany cyfrowo/